BELLUM GRAMMATICALE.

AD EXEMPLAR

M. ALEXANDRI HUMII,

In gratiam eorum, qui amœniores Musas venerantur, editum.

GLASGUÆ,
Excudebat ROBERTUS SANDERS,
Civitatis & Universitatis Typographus.

M. DC. LXXIV.

IN BELLUM GRAMMATICALE TETRASTICHON.

Hic tibi bella liber lepidus lepidiſſima narrat
Grammaticæ Reges quæ peperêre duo.
Ex utrâque licet ſint plurima vulnera parte,
Sanguine, res mira eſt, ſunt viduata tamen.

The ſame in Engliſh.

This merry Book doth merry wars contain,
Which Grammar Kings did make themſelves between:
Albeit on both ſides many wounds there be,
Yet (wonder great) of blood they are all free.

I. A.

Illustri atque Amplissimo Viro,

D. GEORGIO SIBBALDO,

à Gibbilstone, Medicinæ Doctori Inclyto, Patrono suo summo;

D. D Q.

Addictissimus Cliens,

CHRISTOPHORUS IRVINUS.

AD te, Virorum Clarissime, accedit supplex lepidissima hæc Tragico-comœdia ab eximijs Italiæ, Britanniæque ingenijs polita. Te patronum suspicit, sub tuæ umbra scuto in lucem prodire gaudet, exultat, triumphat. Nihil enim tuo nomine in terris augustius vivit, nil celebratur. Nam, cum à Dijs hominibus non detur munus sanitate magis expetendum, nec tu felicissimus & humano generi maximè auspicatus censendus: quippe qui omnibus Æsculapij alumnis hanc palmam præripuisti; Tu languores omnes tollis, morborum insultus profugas, & quicquid Apollineâ dignum est manu efficis. Testatur hoc Italia, ubi sub clarissimis, & ingentibus viris publicæ lucis tyrocinia primò posuisti. Testatur & Gallia, atque Scotia tua venerabunda agnoscit. Utque tuum Medicorúmque omnium Præceptorem Hippocratem magis referres, imo Christianorum Dominum, turpe lucrum semper despectui habebas. Quippe non modò egros in re magis angustâ degentes laboribus tuis ac arte liberaliter sublevare soles; verum etiam ijdem quæ victui ac amictui necessaria sunt, tuis sumptibus fruuntur. Et nihil hactenus tuo patrimonio ex eorum bonis, qui Musas colunt vel sacris operantur, accessit. Non enim te ijs donis cœlitus imbutum eâ arte, eâ experientiâ præditum, divitijs comparandis natum, existimabas: sed bene facere, de omnibus bene mereri, hoc industriæ tuæ stadium, hæc artis meta. Quidni terrarum Domini agnoscant & palam profiteantur te tuis virtutibus debita præmia non expetere sapissimè etiam oblata non admittere? Usque adeo non hominum pecunias, sed sanitatem curas. Quare igitur

inter Cælites te non venerabimur? qui in hac vita salutare numen, in altera gloriosum vives. Et quod quidem ad me attinet, omnibus modis ac medijs prospiciam ne ingratus vixisse videar. Sereno igitur accipe vultu votivam hanc tabulam, in famæ vestibulis à me tuo numini appensam, tuæ eruditioni debitam. Gratissimus enim mansuetioribus musis, eorúmque cultoribus vivis. Quod si feceris, animos omnibus addes quantum in se, ut monumentis luce & ævo magis dignis, virtutem morésque tuos, ab oblivionis injuria vindicent, & seris nepotibus quam inclyta relinquant. Fave, vale.

ACTORUM NOMINA.

In Castris Nominum.

Poëta, Rex Nominum.
Ego, Dux Pronominum.
Papæ, Dux Interjectionum.
Cis, Regina Præpositionum.
Ille, Parasitus Poëtæ.
Adjectivum in neutro genere.

In Castris Verborum.

Amo, Rex Verborum.
Ædepol, Dux Adverbiorum.
Sodes, Legatus.
Ubique, Parasitus.
Edo, Verbum.
Sum, Fugitivum.

Participium, Dux Insidiatus.
Fors, Nuncia.
Simul, Dux Interjectionum pacificus.
Quamvis & *Tamen* Præcones.

Grammaticæ Pestes.
Solœcismus.
Barbarismus.
Traulismus.
Cacotonus.

Grammaticæ Judices.
Priscianus.
Donatus.
Diomedes.
Servius.

BEL-

BELLUM GRAMMATICALE.

PROLOGUS.

HOc agite, si vultis, Spectatores benevoli,
Quos solos adesse speramus, & cupimus:
Tragico-comœdiam
Vobis dabimus, nobis si aures & oculos dare est
Non quæ lacrymas exprimat, sed risum moveat: (otium;
Nam belli funesti & luctuosi fim licet nuncius,
Quo florentissimam Grammaticæ Provinciam miserè
Vexarunt Poëta & Amo seditiosi Principes;
Non sine lamentabili strage fortissimorũ & Nominum & Ver-
Plus tamen delectationis faciet & lætitiæ; (borum:
Quàm doloris, & luctûs: quòd spectatores, non actores eritis
In tam tristi certamine. Quòd si vobis ridiculi
Videbimur; quòd rem in Scenam producimus ridiculam;
Decorum nos observâsse existimabitis, ut in fabulis decet,
Materiam qui sumpserimus nostris convenientem viribus.
Date operam, adesse æquo animo per silentium,
Ut pernoscatis belli tam atrocis principium, & exitum.

ACTUS I. SCENA I.

Ille Parasitus.

O Populares! ecquis me vivit hodie fortunatior?
Nemo herculè quisquam; nam in me planè dij, penatio
Qui præsunt, potestatem omnem ostenderunt suam;
In cujus ventrem tot subitò confluxerunt bellaria.
Nunc est profectò, cum interfici me possim perpeti,
Ne felicitatem adimat fames jejunio aliquo.
O ineptos, & ridiculos Philosophos! de summo bono
Qui differunt in scholis, & interim quod potitent
Aut quod edant, non habent. Mihi verò ista est sententia.
Ego summum bonum esse judico alienum cibum arrodere,
Et in alienâ mensâ delicatè vivere.
Hoc si quis Philosophus fortè non credat, is esuriat domi;

Aut si magis placet in Scholis philosophetur famelicus.
O quàm suaviter obdormiscit nunc mihi stomachus!
Qui modò præ fame ut infernalis latrabat Cerberus.
Quam pulchrè sedata est illa civilis discordia!
In ventre quam fovebant intestina modò.
Pol nisi maturè, & opportunè Bacchus & Ceres,
Quæ ego sola adoro numina, munera sua
In auxilium mihi misissent, bellum ut componerent,
Actum esset penitus de hac mea republica:
Sed interim miramini forsan qui sim: id paucis eloquar.
Ego *Ille* vocor, de gente oriundus Pronominum:
Non sum *Ille* Buridoni asinus, qui cum esset in medio
Inter duo constituens alimentorum genera, æquè
Palato convenientia suo, fame perijsse dicitur:
Quòd cum utrumque æquè appeteret, neutrum expectaret.
Neque *Ille* stultus sum Diogenes, qui vacuum maluit,
Quàm vino repletum inhabitare dolium.
Nec Ille ego qui quondam macilentus & gracilis.
Ille ego sum obesus, pinguis, tumidus,
Ille ego sum servus Poëtæ, coquinæ dominus,
Ille ego sum gurges, vorago, helluo, barathrum,
Ac ne plura dicam, centrum omnium,
Quæ sunt uspiam cibariorum gravium, quæ deorsum petunt.
Ad me omnes lineas ductas à circumferentia
Omnium mensarum; cupio esse æquales. Ego sum judex,
Quem constituit Rex Poëta in coquinæ consistorio,
Ubi ego (quæ est mea in meo regno gloria,
Et majestas) sedeo magnificè inter splendidas,
Et fulgentes ollas, lebetes, patinas, verua; & mea
Quæ est authoritas, gallinas, anseres, porcos, oves,
Boves, vitulos, totũ terrestriũ, volatilium, aquatilium gregem,
Capitis condemno; inceperint forte si nimis pinguescere:
Nam ostracismum nostræ non ferat status reipublicæ.
Hos igni torrendos, assandos illos aquâ.
Omnes morti adjudico. Sed quia pietas non patitur,
Quisquam eorum ut unquam inhumatus corvis, aut belluis
Projicietur dilaniandus. Hunc meum ventrẽ feci cœmeterium:
Ubi omnia sepeliatis hujusmodi cadavera, bona cum venia.

Quid

Quid ego vobis referam? quantus grex aquatilium
Est sepultus hodie in hoc meo cœmeterio.
Sed quid ago? non est hoc sapientis de præsentibus
Lætari impensiùs bonis, negligere quæ impendeant mala:
Nam mens mea, & mihi, & ventri meo, nescio quid
Præsagit mali. Illa, illa infelix contentio,
Quæ de principatu orta est in convivio hodie,
Inter Almo Verborum Principem, & Poëtam Regem meum:
Finem dabit convivijs omnibus; pingue concessum est otium
Faucibus, dentibus, palato, gutturi, stomacho, visceribus.
Sed quis exit foras? satis lento procedit gradu.

ACTUS I. *SCENA II.*

Adjectivum, Ille.

Ad. Quid hoc? siccine sit pedes? statin'? annon? An id
Vultis, ut me jacentem hîc tollat aliquis?
Nam hercle si cecidero, vestrum erit flagitium.
Vix satis adhuc suum faciunt officium.
Ille. Est hic vir humanus admodum, ut officiosè genua
Flectit, me ut salutet; & tu salve plurimùm.
Ad. Sed non mirum est, me non posse certo pede
Humum signare: ut qui nunc primum incipio gressus facere.
Ille. Monstri simile! Adjectivum est, oculi si non parum
Prospiciant mei; sic est: quid hoc novi?
Equites novi plurimos ex Adjectivorum familia,
Peditem nunc primùm video. Hoc quid sit satis mirari nequeo;
Cujus pater, avus, proavus, abavus, atavus, tritavus,
Majores omnes humi repserunt, vermes ut solent
Eum ut ego videam, Substantivorum more, incedentem pedibus?
Ad. Tandem sum aliquando Adjectivum in neutro genere
Absolutè, hoc est, absque Substantivo positum.
Ille. Aliquando genitivum postulat: ut, paululum pecuniæ
Hoc noctis: Non videmus manticæ quod in tergo est:
Quantum quisque suâ nummorum servat in arcâ
Tantum habet & fidei.
Ad. Mei juris homo sum, excussi servitutis jugum,
Quo me graviter oppressit Substantivorum superbia,
Quamdiu me illis regendum præbui.

Nunc

Nunc non hujus æstimo Substantiva omnia.
Ille. Magnifica verò vox, & Adjectivo dignissima
In neutro genere posito. *Ad.* Ego alieno nuper eram
Subjectus imperio, & alienâ indigebam ope.
Nunc ego mihi, meo jure, postulo Genitivum casum;
Ut mihi sit, sicut ego olim fui Substantivis, morigerus.
Ille. Næ ille felicem serviet servitutem, tibi qui inserviet Do-
Ad. Quin imò mihi facta est copia sustentandi alia (mino.
Adjectiva, consanguinea mea: ut ejusdem sint numeri,
Casûs, & generis, cujus egomet sum, & esse cupio.
Sed genua mea succidunt præ lassitudine;
Quiescam hic parumper, deinde revertar domum.
Ille. Adibo hominem, sed simulabo quasi nunc exeam.
Nimirùm hic dabit mihi permultos jocos.
Adjectivum salvere jubeo. *Ad.* Satis pro imperio quisquis es.
Nolo ego hanc tuam imperiosam salutem. *Ille.* Peto
Igitur humillimè, ut salvere velis. *Ad.* Satis ego sum salvus.
Tua licet salute caream. *Ille.* At accipe tamen
Salutem ab amico. *Ad.* Quis tu homo es?
Ille. Ego Pronomen Ille summus amicus, & familiaris tuus.
Miror equidem te Substantivo desticutum tuo,
Hic sedere solum. *Ad.* Dignus es odio.
Quid ego cum substantivo agam? *Ille.* Ut te regat.
Manuducat, quovis deducas unde velis.
Ad. Mihi Substantivo, quod regat, non est opus;
Mei pedes me ducent quo volo. *Ille.* Quis faber lignarius
Corpori tuo aptavit tibias? *Ad.* Quid ais omnium?
Ligneas me habere tibias? *Ille* Ut qui carneas
Habere non possis, nisi fortè prædudum in tibias
Exierunt nates. *Ad.* Diminuam tibi caput ni taceas.
Ille. Bona verba, quæso. *Ad.* Ináne videor tibi idoneus;
Ut in me tam apertè illudas miser.
Ille. Eia adjectivum: leviter qui sæviunt, sapiunt magis,
Iniquè facis, si in eam partem verba interpretaris mea.
Ego in eam locutus sum sententiam, ut potius de tua
Gratularer felicitate, quàm ut haberem te ludibrio.
Ad. Tu si ex animo & verè dicis, facis quod te decet.
Redibo tecum libenter in gratiam.

Ille.

Ille. Sed dic amabo, quis te hoc tanto ornavit beneficio?
Ad. Dare mihi ergo paulisper. Nosti nutricem meam,
Quam ego semper habui ducem, & comitem, pro summa
Sua, qua est me complexa semper benevolentia,
Abiolutè in neutro genere positum deseruit modo
Ut nutrices solent infantulos ubi ablactant suos:
Ego statim (quæ mea est audacia) prodeo solus in publicum:
Ille. Factum est ædepol strenuè, animosè, fortiter,
Virum ut fortem decet: trecentorum dierum infantulus
Vix auderet tantum facinus aggredi, tamque egregium.
Ad. Abi quò dignus es, scelus: mene parem
Numerosæ prolis infantulum per risum vocas?
Ille. Vocavi; sed grandem, trecentorum dierum, quod
Nomini detraxi honoris, numero ætatis addidi.
Ad. Dignus tibi videor, qui pro annis dies numeres?
Ille. Dignissimus; ut qui vix adhuc possis humum certo signare pede.
Ad. At certis signabo pugnis scelestum caput tibi,
Linguam ni comprimas. *Ille.* Ne sævi tantopere:
Si tibi cordi est pugnare, erit brevi, ubi
Tu, & pugnos, & hosce novos pedes exorcess tuos.
Ad. Decet fortem pugnis pugnare; pedibus,
Puerorum est. Hoc ne puerorum quidem est,
Ille. Atqui sapientes quicunque sapiunt meâ sententiâ,
Cùm maximè pugnant, tum maximè fugiunt.
Ad. Ergo tu ex leporum genere, qui cum canibus
Venaticis, pedibus magis certant quàm viribus.
Ille. Male narras hercle: nec ego pedibus
Nec viribus unquam confidam meis:
Si in linguæ aut dentium pugnâ, virium
Mearum facere velis periculum, virum me dabo.
Ad. Credo equidem, sed tu quam mihi pugnam narrâsti modò?
Ille. Non nôsti, quod Regibus hodie acciderit in convivio?
Ad. Audivi eos ingentes verborum emisisse fumos.
Ille. At in flâmas hi fumi vereor ne erumpant, verba in verbera.
Ad. Beâsti me hoc verbo: hunc, generosi animi,
Jamdudum expetiverunt diem, qui pace & otio
Jam pugnas dedidicerunt & prælia.
Si me amas Ille, hortare, move Regem tuum;

Effice

Effice eâ, quâ polles, sapientiâ, & eloquentiâ, arma ut capiat,
Et hanc ne inultam sinat injuriam: Ego in ejus auxilium
Tres equitum turmas meis alam sumptibus.
Ille. Fortiter sanè: sed quis equos sufficiet.
Ad. Tantú ille dabit, ego de me alam: promitte audacter meis verbis.
Sed interim eo domum, ut conscribam exercitum.
Ille. Dulce bellum inexpertis: qui vel muscas metuat,
Quàm est ante pugnam hic animosus & ferox.
Trepidabit hic Leo ad Galli cantum, in aciem
Ubi venerit. Sed quid otiosus garrio?
Tempus est ut Regem invisam, quid agat,
Et quid consilij capiat. Sed ipse exit foras.

ACTUS I. *SCENA* III.

Ille, Poëta.

Ille. OPportunè mihi te offers Rex invictissime.
Quid tristis es? quis animum tuum exagitat dolor?
Po. Nihil mihi unquam, quod scio, in vitâ contigit,
Quod meum ita vulneravit, & vexavit animum:
Quam illa convitia quæ in hodiernis epulis
Amo mihi objecit arrogans, superbus, insolens:
Quæ ipsa per se, etsi odiosa fuerunt satis,
Odiosiora tamen antiqua consuetudo facit.
Ille. Ridiculum est hoc quidem, hominem tui loci
Ægrè ferre, quod in manu est corrigere.
Po. Corrigere inquis? id ego non video.
Ille. Si facis, ut homines dignum te tuo imperio deputent.
Po. Ut deputent? hoc quid sit non satis intelligo.
Proin loquere si quid habes consilij.
Ille. Loquar, quoniam ita vis; tu adverte animum,
Te dignum tuo imperio ostenderis,
Si id quod te decet facis, invictum retines animum:
Invicti verò animi, meo quidem judicio
Nullum majus est argumentum, quàm si injurias
Per superbiam illatas, animosè vindices:
Neque enim par est, ut qui virtute clarior,
Stirpe nobilior, armis potentior,
Rebus gestis illustrior, dignitate superior,

Animi

Animi magnitudine inferior videare; neque addecet.
Ut cum natura tibi robustum corpus dederit,
Mentem ignavam, demissam, & humilem geras.
Quocirca meum est consilium, si vel saluti tuæ,
Vel dignitati, velis consulere:
Ut hanc tantam, tamque atrocem injuriam,
Nolis inultam ferre. *Po.* Scio equidem, Ille,
Meam esse ampliorem Provinciam,
Milite superiorem, dignitate parem:
Sed audin'? consilio omnia experiri prius
Quam armis sapientem decet.
Ille. Benè habet: an non id simul in memoriam venit,
Quod idem ille ibidem loquitur?
Hanccine ego ut contumeliam tam insignem, in me accipiam?
Mori me satius est: sentiet qui vir siem.
Po. Equidem hâc nocte somnum oculis non vidi meis,
Dum video, quâ ratione ulciscar hanc infamiam.
Ad bellum nobis omnia instructa satis intelligo:
Exercitum quantum Xerxis fuisse perhibent,
In quo numerati sunt septem septuaginta militum Myriades.
Sed cladem ab armis civilibus tori Provinciæ metuo.
Ille. Cur sit Provincia tibi, quam illi charior?
Tu ut cures, cum ille negligit?
Si pereundum est, solus perire non potes;
Qui injuriam tibi facit, peribit simul.
Hoc adfert, bellum id, commodi:
Si viceris, soli tibi vinces:
Si perdes, peribit simul hostis tuus.
Quanquam non video cur de victoriâ dubites;
Nostri sunt quoscunque orbis habet milites:
Magni illi Heroës, *Ajax*, *Diomedes*, *Hercules*,
Achilles, *Agamemnon*, *Protesilaus*, *Idomeneus*,
Menelaus, *Palamedes*, *Ulysses*, *Telamon*,
Hector, *Sarpedon*, *Memnon*, *Troilus*,
Æneas, *Menœtes*, *Iason*, *Priamus*,
Nestor, *Briareus* vastúsque centimanus
Nostri sunt: si omnes numerare copias
Vellem tuas, dies me, priusquam oratio, deficeret.

Nihil

Nihil deest tibi, præter animum tanti boni
Capacem. Non potes cessare hercule sine dedecore;
Pugnare autem sine periculo potes.
Po. Profectò quantò magis magisque cogito,
Et solus illius contumelias mecum reputo;
Indignus videor majoribus meis,
Indignus fortissimorum militum tantis copijs:
Si tam turpes injurias æquo possum ferre animo.
Præterea ingratum fore nostris apud Elysios
Jampridem mortuis, si à verbo feram
Tantum convitij, qui sine me & meis
Nec facere, nec dicere quidquam potest!
Quapropter de tuo, *Ille*, mox consilio,
Bello, hanc ab illo persequar injuriam.
Itáne contemnit facitque nihili
Poëtam Amo? Verbis ita incessit suis?
Vir sentiet qui sim, dures dabit mihi.
Nescit miser quid sit rabiem Poëticam
Stultitiâ incitare fervidâ.
O si mihi nunc detur obviam!
Animum primùm extinguerem,
Deinde miseris lacerarem modis:
Sublimem in medium arriperem,
Et caput in terram statuerem,
Ut cerebro dispergat viam.
Hinc eriperem oculos, pòst præcipitem darem:
Socios autem ruerem, agerem, tunderem, & prosternerem.
Pugnabunt jaculis dum Thraces, Isazyges arcu,
Dum tepidus Ganges, frigidus Ister erit.
Robora dum montes, dum pabula mollia campi;
Dum Tyberis liquidas Tuscus habebit aquas.
Bella geram in verbum, nec mors mihi finiet iras,
Sæva sed in manes manibus erum dabo.
Tunc quoque eum fuero vacuos dilapsus in auras,
Umbra umbræ exanimi prælia sæva dabo.
Ille. Flammas Poëta ubi est furore correptus evomit,
Animosè mehercule & te digna erudio:
Jam tandem intelligo te Majorum tuorum animum

Retinere

Retinere, quorum in vultu imaginem refers;
Jam tandem rerum florentissimarum video
Initium, cum redacto duarum gentium
In unum imperio, solus regnare poteris:
Atque hanc expeditionem scio universis Nominibus
Gratam fore, atque gloriosam tibi.
Po. De voluntate sanè meorum nominum
Non magis quam de mea dubito,
Nam & hoc quorundam in re ipsa consilium fuit,
Et alios, scio, hoc ipsum expectare sedulo.
Ille. Prudenter herculè, ut soles, omnia,
Neque ab re erit, meo quidem judicio,
Si participiorum in te tentes animum;
Sunt (ut scis) summarum vitium,
Et in quamcunque partem inclinent, momentum trahunt
Non parvum: Casus, & Genera tibi debent,
Sed à Verbo oriunda, a verbo trahunt
Regnandi potestatem omnem, quam habent:
Si non potes in partes tuas flectere,
Si ut illum non sequantur effeceris, erit satis.
Po. Bene herclè suades: nam de Participio,
Quamvis credo esse nostrarum partium,
Nostríque amantissimum ob summa Nominum
In eum merita, tamen tibi literas
Ad illum dabo; quibus monebo officij sui.
Præpositiones etiam, & interjectiones meo nomine
Adibis, & hoc nostrum expones consilium.
Ille. Factum puta ex animi tui sententia;
Nam quod possum, pro meo officio, tibi debeo.
Po. Facies ergo ut salutes omnes verbis meis
Comiter, & strenuè rem nostram agas.
Præpositiones hone maximè ne officio
Desint suo, & Casibus nostris inserviant sedulò:
Cum Interjectionibus etiam age quod in te est.
Nam quamvis illi per se possint parum
Tamen Hortationibus, & Inclamationibus,
Ad rei summam non parum conferent.
Ille. Tu interim quod cœpisti, perfice gnaviter.
Nam si quidquam remittes, illuder, ubi te victum senserit.

ACTUS II. SCENA I.

Amo, Ubique.

AN unquam quisquam cuiquam contumeliosiùs
Audivit factam injuriam, quam hæc est mihi?
At, O Dij immortales! quam est difficile
Homini incauto, impuro, atque improbo
Temperare sibi, ne vitiosam mentem arguat?
Quid mihi author es UBIQUE, ut faciam?
Nam scio prudentis esse, & magni animi,
Hominem impotentem potiùs contemnere,
Quam rixas & lites cum eo suscipere.
Et tamen cum rei indignitatem mecum alsiùs
Ut soleo, cogito: Dij boni! vix est credibile,
Quàm ægrè feram contumelias.
Hæret animus, nec quid agam possum statuere;
Animus aliquando inclinat, ut hominem nihili,
Nihili faciam: Aliquando turpe existimo
Tam insignes multas ferre contumelias.
Ubi. Fortitudo sanè, quidam ut olim dixit Philosophus,
Non solum in contemptu rerum humanarum cernitur:
Sed in subeundis etiam fortiter, & ferendis periculis.
Itaque laudo generosum tuum animum,
Qui nugigerulum homuncionem nauci facias.
Sed tu ut fortis sis utroque modo verè,
Ad magnitudinem hanc animi, periculorum addere
Contemptum oportet. Si huic malo obviam is,
Et insanum Poëtam intelligere facis,
Quantum, & quam fortem hominem
Offenderit, ipsum Herculem vicerit laudibus.
Amo. Etsi odiosum mihi semper est odium,
Et amori nihil quidquam magis contrarium:
Ita tamen insulsus homo ille commovit animum,
Ut pro amore irâ flagrem, spirem odium;
Ita insania sua commovit furias,
Alecto, Megæram, Erinnyn, Tisiphonen,
Ut mihi extinxerit ingenium.
Ubi. Rectè oderit quisquis hostem oderit;

Tan

Tam laude dignum infestum odisse hominem,
Quam amore prosequi amantissimos,
Ne quid vereare, dignus est ille odio tuo.
Amo. Quid? tu illum me tantùm odisse autumas?
Imò utramque Verborum, & Nominum
Odi gentem, patrem odi qui me genuit,
Matrem quæ me peperit, amicos omnes odi meos.
Te, Ubique, odi, méque ipsum odi, & tamdiu odero
Donec odiosi illius odiosum ulciscar odium.
Ubi. Hui, adeóne quenquam ex amore in odium
Commutari, ut non cognoscas eundem esse? Dij boni!
Quid hoc morbi est? quis hic est furor? here. *Amo.* Desine
Compellare, aut. *Ubi.* Aut: quid hoc verbi est? Minatur credo,
Hei metuo ne non sit compos sui, here.
Amo. Quis me interpellat? adeóne videor tibi idoneus,
In quem tam apertè illudas miser. *Ubi.* Ac ausculta obsecro.
Amo. Non tu hinc abis? *Ubi.* Saltem paucis. *Amo.* Malum?
Male quæris, bene tibi; ubi machæra, ubi gladius,
Quo hunc mactem? *Ubi.* Miserere mei tui.
Amo. Egóne garrulum, ineptum, impium,
Quem Plato jure è republica expulit sua,
In scelere triumphare inultum finam?
Non, non finam, non feram, amorem sentiet
Odisse posse etiam: quid? Illéne putat
Omnes me amore, odio posse prosequi neminem?
Ubi. Sed modum quæso odio statue,
Amo. Amoris modus est, odij nullus modus.
Ubi. Illum ut lubet, sed nos, quæso, ne simul oderis,
Quibus oportet uti, ut hoc ulciscaris odium,
Ad te redi, & conscribe exercitum,
Ut odium omne in hostem evomas.
Amo. Ita me Dij ament ubi sum nescio.
Ita bile fervet, ita tumet jecur.
Ubi. Quanta ira credibile est Poëtam
Exardescere, cum tanto Amo ardeat odio?
Here, ab Iambis ejus cave,
Ne te aliquando ut Lycamben Archilochus,
Redigat ad suspendium. *Amo.* Egóne maledici,

Temulenti, nugatoris Iambos flocci faciam.?
Equidem furorem illi cerebro excutiam,
Et tam placidum vobis reddam quam est ovis.
Illéne ut Provinciæ aliquam partem
Capessat, qui furore semper insanit Iambico?
Ubi. Nunc ad rem redis, convoca omnes tuos,
Non verbis hæc res est agenda, sed viribus.
Arma, arma, continuo fugiet, arma ubi viderit:
Verbis si contendis, Poëta erit superior.
Amo. Ibis ergo, Ubique, ad omnes necessarios meos,
Salutem primum ut dicas verbis meis,
Consilium deinde, atque auxilium expetas.
Ubi. Tantum volo auxilium, pol consilij
Satis est in hoc meo capitolio
Ego hinc abibo: nunquid aliud imperas?
Amo. Astu, præ cæteris, ut tractes Participium,
Est callidus ille, & versipellis homo,
Audax, potens, superbus, insolens, avidus, magnificus.
Fac memorem, quid nobis debeat;
Mone sedulò officij sui, ut inde sit oriundus, memineris.
Ubi. Ego istuc curabo, tu fac ut cures reliqua.

ACTUS II. *SCENA II.*

Participium.

Part. Quamvis qui sim vestitus satis prodit,
Id paucis eloquar. *Participium* vocor,
Furem dixeritis, quidni sim, si in rem sit meam.
Furto, ut nunc sunt tempora, optimè vivitur.
Sed tu, quisquis es, ut sis sciens, minùs furtificus
Nunc sum, quam olim. Olim clam; nunc palam rapio:
Colores, quos vides, olim clam surripui,
Nunc utor palam: arte si quid rapio:
Prudentiæ est, si palam, magnanimi.
Tales fuerunt summi, quicunque genus infimum,
Homines virtute superarunt sua.
Ulysses, Diomedes, & Jovis filius *Hercules:*
Ita *Titanem* patrem regno exuit suo
Ipse Deorum pater & hominum *Jupiter.*

Ita

Ita *Palladi*, & *Junoni*, formæ laudem *Venus*
Surripuit: hanc nil juvit prudentia,
Illam nil juverunt opes suæ.
Quid? quid? Súmue *Papa*? Pontifex est *Participium*;
Cum nec Deus est nec homo,
Et Deus & homo, quos vult ad tartarum trudit:
Et rursus emittit: paululo pecu[illegible]
Vendit CHRISTUM, cruces, [illegible]itarias;
Et cœlum etiam, si emptorem in[illegible]it.

ACTUS II. *SCENA III.*

Ille. Participium.

Ille. EGo Pronomen *Ille* Participio regis sui
Summo, salutem dico summam, verbis Regis mei.
Part. Ain' tu? lætus est Rex Nominum?
Ille. Lætus sanè quod te amicum habet,
Quod boni sore & mali sperat participem.
Part. Boni si libet, nolim sanè mali:
Sed quid fers novi? fac me ut sciam.
Ille. Belli sum infelix nuncius.
Part. Belli, cedo quod? *Ille.* Ubi imperatur, apparatur, lanx,
Ubi signum pugnæ dant tibiæ, tibicines; (phalanx,
Ubi prælij locus, focus; ossa, fossa; lanceæ, lanceæ;
Cristæ; cistæ; acies, facies; bella, labella; specula, pocula;
Vagina, lagena; spolia, dolia; scutum, scortum;
Prælia, prandia; strategemata, tragemata; Jam mihi deficit spi-
Part. O quàm lepidum & facetum describit prælium! (ritus.
Animus tuus est in patinis, cum Rex tuus est in prælio.
Ille. Quidni sit? infamiâ perire malim, quam fame.
Cape has tabellas à Rege meo. *Part.* Sine legam.
Ille. Salutat officiosè satis, etiam blanditur homini,
Breviter narrat & dilucidè, minatur etiam graviter:
Salva res est: vel lapidi persuaserit. (bulo.
O quam prudentem habeo Regem! etiam metuit nos hic ne-
Part. Proh Deûm, atq; hominû fidem! quæ istæc est amentia?
Quæ res? quæ (malum!) illos furiæ atq; intemperiæ agitant?
Adeóne homines esse percitos furore; ut nullam habeant,
Vel communis utilitatis rationem, vel salutis suæ:

Ille. Nihil agis; eò proceſſit res, ut fruſtra revoces:
Fac Participium memor ſis officij tui.
Scis quòd Regi meo debeas
Declinationem, & caſus utriuſque numeri;
Cum à verbo originem trahis, in fidem ſuam
Ille te recepit: beneficium quod habuit
Maximum, perſolvit tibi
Ne ingrati animi te unquam arguat, cave.
Part. Plane in dubio eſt animus, nec certum eſt quid agam:
Nam & Nominibus & Verbis multum debeo.
Res hæc gravis eſt, opus eſt hic conſilio.
Ille. At enim ſi officium facis, nihil loci eſt conſilio.
Meminiſti, Mætius Suffetius quid meruerit?
Si neutri parti te adjungas, metus eſt,
Ne equi te dilacerent vindices.
Part. Quid tu ais verbero? pergin' ea quæ libet in me dicere?
Ille. Servâ me operâ, ſed liberâ linguâ, Rex meus habere voluit,
Equidem quod res eſt dico: ſed nunc hoc more vivitur;
Obſequium amicos, veritas odium parat:
Part. Davus philoſophatur. *Ille.* Tu ne philoſophetur cave.
Si, quod ego vaticinor, facis, peris miſer.
Part. Ego neutiquam ingenui eſſe puto, lingua aliud
Aliud animo gerere: Itaque, ut reſpondeam
Ex animo quod res ipſa monet,
Ego utrique debeo quod nunquam poſſum rependere.
Antiquum eſt, libertatem amiſiſſe, qui beneficium accepit.
Si ab altero ſtabo aperte in prælio,
Ab altero damnabor ingrati animi.
Regi tuo clam ero in ſubſidijs,
Ne, qui ingratum dixerit, omnia dixerit.
Ille. Id, ſi verè facis, erit Regi meo digniſſimum,
Satis habet ſi te fidum habet: ſed, per Deos, cave,
Ne fallas, & ut Mætius perijt, pereas.
Part. Ego iſtuc videro; res mea agitur,
Fac ut laudes hero tuo fidem meam.
Ille. Faciam, tu fac ut præſtes fidem.

ACTUS

ACTUS III. *SCENA IV.*

Ubique. Participium.

DII Immortales! Participium nuncubi inveniam?
Nam omnes plateas circúversavi, per gymnasia, per my-
Per ganea, per lustra, per omnes popinas, per totú forú, (ropolia,
Apud emporium, in macello, in palæstrâ, apud medicos,
In tonstrinis; denique ubi rarissimè solet, in sacris ædibus,
Reperissem ego sanè qui ubique sum, si fuisset uspiam.
Nunc ubi quæram, aut quam insistam viam, quærito.
Part. Ubique, Ubique. *Ubi.* Quis est homo qui me revocat?
Part. Nunquid novum est revocari cum cursum institueris?
Ego sum quem quæris. Sta, nisi vis perire surciler.
Ubi. Quin tu peri potius: mihi nondum est otium, nec libet.
Dij te omnes perdant; ubi tu delituisti? ubi, cedo?
Num in Pythagoræ spatio, extra cœlum ultimum?
Num in Plutonis tartaro, aut specu Trophonij?
Num in Elysijs campis, aut umbris Poëtarum Stygijs?
Num in limbo Patrum? aut Papæ purgatorio, aut alio ficto
Nam in vero non fuisse, persanctè juraverim. (loco:
Part. Mitte quæso nugas: quid est quod me velis?
Ubi. Quid te velim? literas habeo seriss
A Rege Amone; responsum, Ubique, expecto tuum:
Dum quæro satis diu est, amplius moræ res non patitur.
Part. At interim me moraris: linguam, dum lego, reprime.
Ubi. Age ergo, ne morêris, tam mutus quam piscis ero.
Quam ille lentè legit! credo numerare literas,
Nam si numerasset, nedum verba, syllabas:
Jampridem percurrisset: quam ægrè linguam contineo?
Equidem, sic sum, non vivam potius, quam non loquar.
Num satis cogitasti? num deliberasti? quid tandē das consilij?
Part. Quam vellem inter ipsos Reges, si fieri potest, gratiam
Componere? quàm à cœptis deducere? non potest,
Sine magno malo, & totius Provinciæ
Grammaticæ luctuoso damno, hoc bellum geri.
Ubi. De malo nihil ad te attinet, Rex ipse viderit.
Quid de auxilio, quod petit, responsi refers?
Part. Equidem illi pro officio omnia debeo,

Sed

Sed prudenter malo quàm violenter consulere.
Ubi. Nihilo plus agas, quam si imbrem in cribro geras;
Laterem lavas. Atqui confestim ad arma para;
Et fac te nobis ducem: Nomini fortiter hostem præbeas:
Jam præsagit mihi animus certum illis malum.
Rideo ante pugnam, dum animo intueor
Mutila, manca, & Heteroclita Nomina.
Part. Ego, quæ vestra sunt in me merita,
Nequeo, quin ad vos mittam meas copias.
Ubi. Facis quod te decet. *Part.* Verum cum multa etiam
Nomini debeam; dabitis mihi veniam;
Si apertè in aciem non venero,
Ne, quam debeo illi, exinxero gratiam.
Ubi. Ut lubet. Nos de eo non laboramus, dummodo
Legiones firmas mittas, & opem fortem feras.
Inter Neutro-Passiva, fac memineris,
Ne desint nobis Prandeo, Cœno, & ejus generis reliqui,
Qui pane & potu labores prælij mitigent.
Part. Mittam sanè, quando ita vis. *Ubi.* Jam me amas.
Part. Mittam etiam Præteritorum, Futurorum, & Præsentium
Participiorum centum plaustra, & quia non possunt iter (ciũ.
Facere pedibus, addã etiã mille camelos Cõpositorũ & Simpli-
Ubi. O virum nobilem! juro tibi per tunicæ dextram manicam,
Si nobis contigerit victoria, te non amplius
Futurum Participium, noster totus eris:
Hoccine ergo vis, ut nunciem Regi meo? nam propero.
Part. Sanè, atque ei meo nomine salutem dicas plurimam.
Abijt; quid est quod malim, quam huic igni addere fomitem?
Sed ne sentiant Reges; aliud oportet lingua promptum,
Aliud clausum pectore habere: nam ea demum est sapientia,
Marte quem non potes, arte vincere.
Quod si ex animi sententiâ acciderit:
Spero fore, ut solus Grammaticæ potiar imperio.
Promittam utrique firmas copias.
Mittam neutri: adero in subsidijs.
Si violanda est uspiam, propter regnum violanda est fides.
Sed video adventare Conjunctionem simul.
Pereo; si hæc audivit homo pacificus.

ACTUS

ACTUS II. *SCENA V.*

Simul. Participium.

Sim. SAlve Participium. *Part.* Tu quoq; sis salvus. *Sim.* Factus es
In tempore mihi obviam, ut ipsa opportunitas non potuerit
Opportuniùs. *Part.* Quid rei est obsecro? *Sim.* Est quòd te moneam,
Si animum pauliſper libet advertere. *Part.* Libenter equidem.
Sim. Quæ inter Principes ortæ sunt inimicitiæ,
Non ignoras. *Part.* Audivi equidem. *Sim.* Quod non solis
Sibi, sed nobis omnibus periculum dabit;
Id te pro tua prudentia arbitror intelligere.
Part. Intelligo satis: sed insanis quid facias hominibus?
Sim. Tuum est pro tuâ dignitate operam, ut pacem concilies,
Tuum est nascenti malo, ne serpat longiùs, occurrere. (dare.
Part. Nihil est facilius dictu, sed quare meum sit edoce.
Sim. Tu post Reges primus es, utrique plurimum
Debes, te uterque amat plurimum.
Res communis agitur, concordiâ stat nostra respublica.
Illorum alter perire solus nequit. Omnes nos peribimus simul.
Part. Est sane quod dicis aliquid, sed non est isthuc
In manu meâ. Non sum mei juris homo.
Duobus servio dominis, alteri quantum addo; tantum detraho alteri:
Nec quidquam possum cum altero agere, nisi fidem apud alterum violem:
Ad nullum (fateor) magis quam ad me hæc res pertinet;
Nulli hoc bellum potest esse miserius;
Nam quisquis illorum peribit, peribit simul
Quicquid illius ego habeo: quare te rogo
Obnixè, Simul, ut aliquem huic rei dispicias
Qui authoritate & gratiâ apud utrumque valeat:
Neutri debeat quidquam. Ego qui utrique debeo,
Ad hanc rem nihil possum conferre commodi.
Ego, ut rem meam curem, hinc abeo.
Tu quod facis, Simul, fac quæso sedulò.

ACTUS

ACTUS II. SCENA VI.

Simul.

Simul. NÆ ille parum sapit, qui sibi soli sapit,
Qui in publicum consulit, rectè ille sibi
Simul & Reipublicæ consulit suæ;
Sed qui sibi seorsum caver, publica negligit,
Cum publico (velit, nolit) peribit simul.
Hic fortasse ex hoc dissidio Principum,
Montes sibi fluitus pollicetur aureos;
Miser, qui suæ bonæ cum malis jungis publicis:
Quæ vita erit Participio in Grammaticæ Provincia
Absque Verbis & Nominibus? sine quibus,
Neque fluctu, neque in oratione consistere,
Neque sensum ordiri, neque perficere ullum potest,
Neque quidquam sapere grammaticum,
Sed regnandi cæca libido non sinit
Sua mala cernere, duum malis remedium
Adhuc relinquitur, verum ubi medemium
Manus fugerint, tum demum, sed serò, sapiet:
Insanus, quisquis in eadem nave navigans
Ex naufragio sperat aliquid sibi boni.
Sed surdis cano. Nemo est in tota Provincia
Grammaticæ (si me solum excipis)
Qui à pacis non abhorreat artibus.
Aliam alia movet necessitudo Principum:
Pronomina sunt in clientela Nominum,
Præpositiones illorum inservunt casibus,
Adverbia verbis adhærent, Nominibus
Interjectiones, infelix Participium
In communi luctu sua fatuit solacia:
Mihi relinquitur soli pacis studium,
Hanc in meas utinam possim leges conficere;
Equidem meo munere perpulchrè fungerer,
Ut communi sedulò, non mihi soli consulerem:
Sed hoc miserum, qui volumus opitulare,
Posse minimè, & quam velle, nihil posse aliud,
Adibo tamen Reges, ne meo desim officio.

ACTUS

ACTUS II. SCENA VII.

Simul. Poëta.

Sim. LItes audio ortas, mi Poëta amantissime, inter te, & verborum Principem.

Principiò, ego vos ambos hoc mihi credere vehementer velim,
Me (hujus quicquid facio) vestra causa id facere maximè:
Nam crede mihi, Poëta, Rempublicam curo, non meam.
Quæ vos tam repentè, tam inconsideratè incessit vecordia?
Quæ vos stimulat privata ira, ut rem non spectetis publicam?
Quid futurum est vobis, vitæ si quid alteri
Acciderit humanitùs? quem tu in oratione locum,
Extincta verborum gente, habiturum putes?
Non vides sublatis verbis sublatum iri carmina,
Sine quibus mutum & mortuum Poëtam quis non videt?
Omnem ô projecisti curam & amorem salutis publicæ;
At saltem privata te tangat res, & decus tuum.

Po. Quid tu me censes, Simul, sutilem, & hominem nihili:
Adeo esse cæcum & rerum imperitum, ut opus sit mihi
Consilio tuo? Ego & mihi & rei Grammaticæ providero,
Etsi te, & tuo caream consilio. Tu si me, quod simulas,
Amas: ad Provinciam tuam redi, & copias, quantum potes,
Tuas instrue. Est nunc, ubi amorem probem tuum.

Sim. Equidem (ut ingenuè fatear) homo sum nullarū partium.
Utrique servio, utrique cupio, & Verbo & Nomini.
Si quid in communem possum, paratus sum consulere.
Alteri non tam cupio benè, ut alteri cupiam malè.
Ego nomina, si quando est opus, & verba copulo,
Communis servus sum totius Grammaticæ, sed non studeo
Partibus, nisi fortè partium lites possum componere.
Sed me quæso vide: sacte verborum gentem funditùs
Posse perdere, quis relictus rectis tuis tramitus,
Dic sodes, in obliquos? quod personarum vinculum?
Verbum si perdis, paris ipse: consilium in melius refer:
Sine te, quæso, ab hâc perniciosa deduci sententia.

Po. Multum te fallit, Simul (ut video) tua pietas,
Sed quia scio te bonum esse virum, volo tibi quid habeam
Exponere consilij, ne quid me putes in rempublicam.

Nihil ego magis esse salvum nec cupio, nec volo:
Non mea salus magis mihi cordi, quam totius Provinciæ.
Totam verborum gentem delere non est consilium.
Tantum volo armis, fame, flammâ, & cæteris belli malis
Eò redigere; ut mihi serviant necessariò.
Præterea, sunt mihi Præpositiones genti meæ fidissimæ,
Quarum aliæ Accusativos, aliæ Ablativos regunt,
Una etiam in Genitivos plurales feratur *tenus*.
His accedit Participiorum natio, quæ casus mihi
Debent, & genera. Hæc libenter verborum fungentur munere.
Nonne vides, ut jam in Ablativo posita
Verbi Substantivi vicem, omissâ conjunctione, suppleant?
Hæc, mihi crede, satis sunt provida, tu, quæ nostra est Provincia,
Reliqua nostræ permitte fidei. *Sim.* Satis scio te
Esse providum. Sed plus (quod aiunt) vident oculi quam oculus.
Tu, mi Poëta, si sapis, amicos adhibebis in consilium.
Non tamen facile potest Verborum & Nominum familiaritas
Et consuetudo divelli, sine summa pernicie Grammaticæ.
Deinde novas leges sancire, nova cuique munera
Dividere, res est tanti laboris, & negotij;
Ut nec dies, nec noctes vacuus sis à laboribus;
Nec liberas sis habiturus horas ad somnum, & cibos.
Adhuc, cum jam tanto labore carmina conficias,
Cum vix suppetant verba quibus rem describas splendidè,
Quid futurum censes, extincto verborum grege?
Vide, quæ tua est prudentia, quantis torqueare molestijs.
Po. Sunt ista quidem vera, nec tu mihi vana consulis:
Sed eò progressum est, ut non possim sine dedecore
Pedem referre. Id si possem, libenter sanè velim.
Sim. Visne ergo ut cum Verbo agam, si queam
Ullo modo, ad æquas & honestas leges utrique, flectere?
Po. Sanè, gratiámque maximam sum habiturus tibi.
Sim. Meritò te semper amavi Poëta, & nunc amo plurimum.

ACTUS II. SCENA VIII.

Simul. Amo.

Sim. IN anum, magnum molior negotium,
Metuóque ut hodie possim emoliri res.

Nam

Nam ex amore priſtino, Amorem audio verſum in odium,
Ut amoris nullum retineat veſtigium.
Adibo tamen, & quod poſſum experiar.
Amorem ſummum ſuum, & Verborum Principem.
Plurima ſalute impertit amicus SIMUL.
Amo. Facis tu SIMUL, quod te decet, ſed ubi milites?
Sim. Si me audis, AMO, quod fauſtum felixque ſit tibi
Et tuo regno, non opus eſt milite.
Ego & tuus ſum, & Poëtæ ſervus:
Agam in commune, quod communem ſervum decet,
Ut conſulam. Video quantum redundet mali
Ad utrumque, ex hoc bello; & me pœnitet.
Amo. Quid tibi hanc rem curatio eſt aut mutatio?
Niſi abis, & milites quamprimum pares tuos
Mihi in auxilium, fruſtrà togas.
Sim. Salutem precor tibi; ut ſis propitior;
Nam peſſimè iſtuc in te atque omnes tuos conſulis.
Amo. Quid ais omnium? niſi actutum fugis, feres
Infortunium magnum, depexum, adeo
Exornatum reddam: ut, dum vivas ſcelus,
Hujus loci, dieique, meique, ſempérque memineris.
Ego, ſi neſcis, Poëtam amavi pridem;
Nunc tantùm odi, quam qui maximè,
Sic fit: ita nunc vivitur; totus ego
Vel amoris, vel odij incendor flammis,
Nihil medij. Proin tu, niſi perire vis,
De pace tace, de Poëta ſilentium.
Sim. Væ miſero mihi, væ civibus grammaticæ!
Quo me vertam? aut quid nunc denique faciam?
Nulla nunc reliqua ſpes, nullum præſidium
Salutis; de nobis video actum penitus,
Et noſtrâ republicâ: ſed volo aliquo
Divertere, ne tanti ſim particeps mali,
Aut tantæ ſpectator miſer miſeriæ.
Utinam falſus, ac mendax inveniar vates,
Ac non tantum nobis impendeat mali.
Si non inexpectatum aliquod remedium
Intervenerit, vos nunc poſtremum video.
Valete omnes, & meas partes teſtamini.

ACTUS III. SCENA I.

Ille. Poëta. Ego Dux. Cis Regina. Papæ. Dux Interjectionum.

Ille. POstquam legationem obivi meam,
Ad Regem redeo. Sed eccum ipsum video.
Regem suum, regum omnium invictissimum,
Verborum juratum hostem, salvere jubet
Ille servorum omnium observantissimus.
Po. Gratus ades Ille. Adijsti quos volui,
Et mandata ad illos pertulisti mea?
Ille. Adij, pertuli, feci, effeci, vasa jube
Pura apparari ad rem divinam cito,
Agnum afferri purum, pinguem, & propitium.
Po. Cur? *Ille.* Ut sacrifices. Po. Cui Deo? *Ille.* Mihi.
Nam nunc ego sum tibi summus Jupiter,
Salus, item lux, gaudium, vita.
Proin para tu: ut hunc Deum saturitate facias tuum.
Po. Esurire mihi videre. *Ille.* Mihi esurio, non tibi.
Po. Tuo arbitratu, sed facile patiar. *Ille,* Vin' scias
Quid boni portem? pingue mihi litares.
Po. Si quid boni est. *Ille.* Ergo accipe lætitiam
Quam fero, adsunt tibi in auxilium copiæ, mea opera,
Quæ hostes fundant, lacerent, dissipent.
Edant (si placet) carnes, bibant sanguinem;
Et, quod tute maximè cupis, egóque volo,
Te totius dominum faciunt Grammaticæ.
Po. Summam voluptatem narras: sed ubi sunt?
Ego, Adsum tibi, Poëta Rex invictissime,
Paratus ad omnia quæ mihi imperas;
Etenim sum oriundus ex familiâ
Tuâ, propinquitatis memor & officij.
Po. Laudo constantiam, facis tu quidem quod te decet,
Et quod summam à me merebitur gratiam:
Sed ubi milites. *Ego.* Ego negotium dedi
Legatis meis *Tuidæ* & *Suidæ*, hominibus sane fortissimis,
Exercitum ut conscriberent, naves conscenderent,
Et huc ad me continuò convolarent sine morâ;

Ille

Illi imperata faciunt; Poſſeſſiva, Gentilia,
Relativa, primitiva, derivativa, cùm articulis.
Confeſtim armant numeris, perſonis, caſibus, figuris
Ego interea ad te tranſcurri, de voluntate tuâ ut cognoſcerem.
Po. Rectè feciſti, ad portum abi & præſtolare tuos,
Advenientes in caſtra ducito. Ego mox adero:
Ubi reliqui? *Cis.* Æternùm vivat Poëta Rex meus.
Ecce adſum cum meis fidiſſimis Amazonibus;
Ne quid te rerum noſtrarum lateat,
Multum me, verbum ad partes ſollicitavit ſuas;
Et, ut ingenuè fatear, quod res eſt, illi debeo
Aliquid. Neque ignoras dediſſe, ut verbis ſuis
Præirem, & ad multas res ſignandas ducerem.
Hujus ille à me repoſcit mercedem beneficij,
Ut illius partes ſequerer, & niſi deberem plura
Tibi, paruiſſem: tu me facis participem regni tui,
Dáſque mihi tribus præeſſe caſibus.
Non permittam, ut me ullum tempus arguat ingrati animi.
Po. Agnoſco quæ dicis vera eſſe omnia, *Cis* fortiſſima;
Et quos tibi dedit honores, eos puto locaſſe optimè
Quod ſi nobis fortuna (quod non dubito) faveat,
Honore à me faxo afficiaris, ut mereris, duplici.
Redi in caſtra, & milites feſſos de via refice.
Cis. Faciam. *Po.* Vide, *Ille*, ne quid deſit, quod *Cis* ſuis
Putet neceſſàrium, ſi non ſuppetit, ſume de meo:
Atque voca ad tribunal noſtrum reliquos, ut intelligam
Univerſi vires exercitûs. *Ille.* Heus Interjectio:
Ubi tu, malum! latitas? Rex te vocat. *Pa.* Hui, hei, hoi,
Apagete. *Po.* Quid tu gemis? *Pa.* Quia quorſum
Hæc arma pertineant non video:
Sed Papæ! quid hoc hominis tam ſplendidi?
At, at, Rex meus eſt Poeta, neque prævideram.
Salve Poëta, Grammaticæ ornamentum, & decus.
Po. Et tu ſalve Papæ mirandiſſime. Scis quid mihi obtigerit?
Pa. Audivi, ſed miror magis quam credo, Papæ! Papæ! Papæ!
Po. Amo Verborum Rex quem ante, ut nôſti, feci plurimi,
Mihi hodie in convivio injurias intulit indigniſſimas.
Pa. O hominem audacem & impotentem! *Po.* Hunc armis

Statuo ulciſci. *Pa.* Euge, facis ut virum fortem & magnanimum
Po. Noſti quid te volo agere? ut dolores tuos (decet.
In hominem mittas. *Pa.* Faciam ſanè ut cantitent,
Hui, hei, hoi, væ miſeris nobis, quanta de ſpe decidimus?
Ille. Et meritò, namque efficiemus ut volitent
Ad cœlum brachia, pedes, capitæ illorum? *Pa.* Ha, ha, hæ,
Dici non poteſt quantum ſim riſurus tanto ſpectaculo.
Po. Redi in caſtra, & triumphum cane, victoria eſt in manibus.
Pa. Mars evohe, Io triumphe, Io triumphe.

ACTUS III. *SCENA II.*

Ubique. Amo. Ædepol Dux,

Ubi. EVaſit ſibi ſanè & ſuo tempore:
Nam ſi prehendiſſem, docuiſſem gnaviter,
Quid ſit triumphum canere ante victoriam.
Amo. Quid nunc agimus ſocij? unde incipimus?
Nam pugnare certum eſt. *Ubi.* Quid (ais) agimus?
Quid aliud quam prandemus: nam animus eſt poſtquam
Edimus. *Amo.* Semper animus tibi in patinis.
Ubi. Sanè, non libentius uſquam vivitur.
Æd. Apage te cum tua gula, cibi barathrum:
Nos quod venimus, agamus. *Amo.* Quid conſulitis?
An ut ad Poëtam mittamus, atque prælium
Provocemus? nam certum eſt de victoria.
Æd. Ita me dij, deæque ſuperi, inferi, medioximi,
Ita me regina *Juno*, & *Pallas Jovis* filia;
Ita me *Ops Jovis* mater, & *Saturnus* pater;
Ita me juvent *Neptunus*, & *Pluto* fratres ejuſdem *Jovis*;
Si Poëta comparetur cum viribus tuis, nihil eſt:
Nam, quæ ſuperbiſſima ſunt ex Nominibus illius,
Tantum habent ſex ſingulares ſatellites,
Et totidem plurales: præterea, bona
Pars militum illius verborum eſt ſoboles,
quæ in parentes eam ingrata eſſe non poteſt,
Ut enſes ſtringat in illorum viſcera,
At vero cum tuas recenſeo copias,
Deos immortales! quam infinita res eſt!
Imprimis ſingula Verba habent ſex Modos;

Deinde,

Deinde, singuli Modi quinque Tempora.
Tempora autem tres personas in Numero
Utroque, quæ centum & octoginta efficiunt;
Cum integra illius comparanda provincia
Hæc per verba ducantur singula.
Hui! nullæ vires comparandæ cum tuis;
Nec fruges consumere nati, nec numerus imbellis sumus.
Activorum Verborum gens est fortissima,
Passivorum natio etiam multa potest;
Frigoris & inediæ juxta patiens,
Quæ est fortissimorum verborum, & militum,
Prima laus. *Ubi.* Sunt hæc, Dux inclyte, verissima:
Neque enim, sive vires spectes, sive numerum,
Sunt ulla arma comparanda cum tuis.
Habes, præter hos, quos ille recensuit, ingentes
Cimbrorum & Saxonum copias,
Virorum fortissimorum, quos ego genui
Ex meâ conjuge Nusquam, Ubiquitarios
Vocant, gentem sanè bellicosissimam,
In lecto qui putant indecorum mori,
In armis occumbere splendidissimum:
Horum Angliam alteri occuparunt:
Alteri Romanos ausi invadere antiquitùs.
Æd. Castor, ecastor; hercule, mehercule; pol, ædepol;
Oportet valdè mirandos esse homines,
Qui nusquam & ubique parentes habent.
Amo. Placet ergo, ut legatum mittamus aliquem,
Qui, quid habeamus animi nunciet,
Bellum toti genti indicat nominum.
Æd. Deus fidius, medius fidius: nullum consilium
Potest rectius, aut ad honorem & decus
Splendidius dari. *Amo.* Eamus igitur,
Et videamus, intus quis sit maximè
Ad hoc munus, & officium idoneus.

ACTUS III. SCENA III.

Trauliſmus. Solœciſmus. Barbariſmus. Cacotonus.

Tra. LÆtemur nos, Bibamus nos, Edamus nos,
Lugete vos, Perite vos, Eſurite vos.
Miſeri Grãmatici. Miſeri Grãmatici. Miſeri Grãmatici.

Sol. Num non licemus per regum diſſidias
Liberaliter quodcunque venit in os loquere;
Ego nunquam curavit floccos Grammaticales regulas:
Sed ego accepit de ſeverus Priſcianus bonum remedium,
Quia ille vapulavit me millies in Scholis:
Ego nunc inter ſandalibus meis frangam illum caput,
Tam tuber ego feciſti quam fungus eſt.

Barb. Ego certè bonum remedium de illo accipiam,
Nam ille nimis curioſus pro me fuit ſemper;
Nam quamvis ego loquebar congruè,
Tamen ille me vapulavit, quia dixit, me loqui barbarè;
Jam quia regnum ejus eſt perfectum gaudeo.

Cacot. Lætitia certè eſt in cordibus meis,
Quando videbo illius ſanguinare caput.
Tantum, quantum ille fecit ſanguinare nates meas.

Traul. Væ, væ, væ, illis pediculoſis Grammaticis.
Nos ita illorum provinciam depeculabimur,
Ut nihil quod edant, niſi pediculos,
Qui nos hactenus ederunt, habeant.
Væ, væ. væ, illis pediculoſis Grammaticis.

Bellum atrox gerant; Bellum atrox fero:
Bellum triſte ferant; Bellum triſte gero:
Bello triſti mœreant; Bellum nominale:
Bello triſti pereant; Bellum & verbale.
Fove lætos jocos, Pereant illi miſerè,
Strue lætos focos, Ut nec licebit vivere:
Poritemus gnaviter: Nec res, nec ſpes ſuppetant,
Cantitemus ſuaviter. Omne malum ſubeant.
Edamus abundè: Væ Priſciano,
Bibamus fœcundè: Væ Donato,
Vivamus jucundè: Diomedi, Servio,
Nam nunc habemus undè: Bellum atrox fero.

ACTUS

ACTUS III. *SCENA IV.*

Amo. Sodes.

Amo. NOn est tibi ignotum, quod omnium aures & animos
Jam diu occupavit, quibus me Poëta convitijs in-
In convivio modò; ne eam inultã ferre contumeliã cesserit
Ad Senatum retuli: ijs visum ferro, fame,
Flammâ vindictam de homine fortiter expetam.
Tu, qui natus es ad provocandum ingenio,
Visus es nobis ad hanc legationem obeundam
Maximè idonens. *Sod.* Tu si jubes, ego illius nil metuo
Furores. *Amo.* Equidem volo, & jubeo, *Sodes*, & Impero.
Tu me sequere, ut intus mandata accipias.

ACTUS III. *SCENA V.*

Simul. Sodes.

Sim. O Infelix hoc seculum! O ætatem miseram!
O insanos homines! O cæcos sui mali!
Quæ istos agunt intemperatæ intemperiæ?
Quæ ferunt infernales furiosæ furiæ?
Quò ruunt in suam perniciem præcipites?
Quantos in suos moliuntur montes mali?
Verborum gentem vult delere nominum furor;
Nominum Nationem vult extinguere verborum amentia:
Ac si sublatis verbis regulare possint nomina:
Aut potiri rerum verba, sublatis Nominibus:
Ac si non amore vivant: moriantur discordiâ.
Quis rerum tam imperitus, tam cæcus, qui nesciat
Sine verbis non posse in se transire nomina:
Verba esse nuda nisi adhæreant Nominibus?
Ex meris verbis nulla oratio, ex nominibus
Meris nullus sensus; ex mutuâ consuetudine,
Ex horum concordiâ & complexu mutuo,
Omnis orationis planæ plena complexio.
Non est, quam isti inceptant stulti, pugna nova;
Audivisse memini veterem ex majoribus
Hanc fuisse contentionem: sed de consilio
Prudentium, cum res spectaret ad arma, compositam

Lhem

Litem fuisse, & conventum in has perpetuas leges:
Ut Recti Nominum, Verborum Personæ & Numero
Præessent: Verbum Obliquos Casus Nominum regeret:
Verbum in suos Infinitos; Nomen transiret in suos
Genitivos: ut partes reliquæ ad hæc munia,
His servirent ducibus. Hæc ad hunc manserunt diem.
Nunc stulti isti ad eosdem relabuntur scopulos,
Ad idem impingunt saxum: nec ullis obtemperant
Consilijs, se mutuis vulneribus
Eunt perditum; nec patiuntur corrigi.
Sod. Deus bone! quantum intus variatum est consilijs?
Alius censet non mittendum esse belli nuncium:
Alius inhonestum esse invadere imprudentem:
Alius mittendum esse, & æternum Poëtæ silentium
Indicendum: alius non perdendam esse artem Poëticam.
Quid omnes vobis referam sententias?
Videtur verum esse, quod vulgò dicitur:
Tot sententiæ quot homines: tot sensus quot capita.
In hoc unum omnes unâ voce congruunt,
Domandam esse bello nominis superbiam,
Et mihi tandem negotium dant ut bellum denunciem.
Sim. Heu, heu, quo me vertam? aut quid inceptem consilij?
Heus, heus, Sodes, quò tantoperè properas?
Sod. Quo me misit Rex & Dominus meus:
Ut atrox bellum indicam Nomini.
Sim. Noli, mi Sodes, si me amas facere.
Sod. Egóne ut Domino non paream meo?
Sim. At charior tibi debet esse respublica;
Corrigendus Dominus rectis consilijs:
Sod. Tu, qui sapis, consule; certum est mihi
Authoritatem Domini non defugere.
Sim. Heu perit res, heu perit penitus!
Hîc neque consilij, neque auxilij est ulla copia.
Restant quatuor exorandi Grammaticæ judices,
Priscianus, Diomedes, Donatus, & Servius.
Res illorum agitur: ad hos provocare certum est,
Si quid adhuc authoritatis relinquitur.

ACTUS

ACTUS IV. *SCENA I.*

Sodes Legatus Verbi. Ille. Poëta.

Sod. HÆc, opinor, ſunt caſtra hoſtium: adeóne hominem
Furioſum? Eccũ ipſum; nihil quidquã opportunius.
Amantiſſimus ſuorum, Rex amo, & tuis infeſtiſſimus
Dux atque imperator belli invictiſſimus;
Herus indubitatus, & Rex totius Grammaticæ
Poëtæ Nominum tyranno peſſimo, pro priſtina ſalute
Mittit ferrum, famem, flammam, peſtémque peſſumam.
Ille. Nugæ ſunt quas blatis, nec quidquam timoris afferunt.
Po. Quis tu es, qui audes nos laceſſere?
Sod. Sodes ſum, de gente Adverbiorũ, quite ſodes, ſodes pro-(voco!
Po. Hanccine verboſa nobis de gẽte ſalutem
Mittit Amo? tantíne putat ſua verbula pendi?
Verba movent timidos, nil fortis pectora terrent:
At nos pro verbis illi ferrúmque, famémque
Mittimus, & flammam: vel ſi quam ſorte ſalutem
Cerberus ex ima dicat Phlegethonte, vel atris
Horreſcens Hecate colubris, vel quicquid Avernum
Incolit horrendum, ſqualens, deforme, cruentum.
Hanc putet ex animo nos nos dixiſſe ſalutem.
Ille. Sodes, cape hanc ſalutem & refer tuis,
Inſanum hominem incendiſti furore Poëtico.
Sod. Imo relinquo vobis, vos quam peperiſtis, tollite.
Ille. Nunquid valet Rex tuus Amo? *Sod.* Invitis vobis rectè va-
Et veſtro magno malo. *Ille.* At infortunium abamico (leat,
Dicas, volo. *Sod.* Fortuna ſavet illi, ut tu pendeas,
Et tui pereant: neque ſalutem veſtram moratur,
Quibus eſt daturus Tartarum. *Ille.* At tu male vale,
Mi Sodes. *Sod.* Et tu, mi Illide, malè peri.

ACTUS IV. *SCENA II.*

Poëta. Ille. Cis. Ego. Papæ.

Po. VIdetis, cõmilitones fortiſſimi,
Quam indignis, Amo, me miſerum laceſſit modis:
Unum tantum relinquitur, ut, quantum poſſumus,
Accingamur ad prælium. Nunquid placet?

Ille.

Ille. Nunquid placet? num tu de tuorum adhuc
Dubitas voluntate? turpe fuisset non progredi:
Progressum pedem referre turpissimum.
Equidem æternùm famem malim meis faucibus,
Quod ego malum malorum omnium maximè metuo,
Quàm te, in te, & tuos tantum admittere dedecus.
Cis. Quin tu (ego de nobis nihil prorsus dubito)
Audi, & certam tibi pollicere victoriam.
Ego. Audi, mi Poëta, jam opus est viribus, non consilijs.
Pa. Tu mihi Rex strenuus audis: ego doloribus
Omnes tibi tuos hostes conficiam.
Mittam in eos hui, hei, hoi, frangicordios.
Po. Nihil ego metuo, neque de vestra voluntate
Dubito, aut nostris viribus. Ergo tu Cis,
Cum tuis Amazonibus in dextero
Cornu curabis, in lævo Egonides,
Papæ cum suis doloribus agmen medium
Tenebit, ut terrorem hostibus injiciat:
Non parvum: Ego in secunda acie curabo;
Ille cum Adjectivis erit in præsidijs.
Sed miror non adesse Participium:
Cùm venerit ille cum præsidio jungatur.
Nunc, commilitones fortissimi, oratione non est opus
Ut vos animem: Omnis spes est in manibus:
In pedibus infamia aut turpe dedecus.
Mementote cum Verbis esse prælium
Vobis, quæ non virorum, verùm mulierum
Sunt arma. Vos verba in fugam verberibus
Vertite: hoc unum facite, memineritis
In fuga plus esse, quàm in prælio periculi.
Pugnate ergo fortiter, hostes fundite,
Pellite, vertite, fugate, vincite,
Speculator Ille quid rerum gerant;
Nos interea instruemus aciem.

ACTUS IV. *SCENA III.*

Ille. Ubique.

Ille. QUis hic homo, qui nobis venit obviam?
Si non incerti me valdè fallunt oculi,

Ubique

Ubique est, homo mei juris atque loci,
Qui semel pransus est duo jugera tritici,
Sex dolia vini, duos boves, decem oves,
Præter gallinarum, perdicum, palumbium,
Coturnicum ingentem gregem.
Ubi. Illidémne video, Parasitum nominis?
Ipse est: adibo hominem. Salve barathrum
Ciborum, ferculorum totorum helluo.
Ille. Et tu, jurate Bacchi hostis & Cereris,
Malè peri, quando nos una mensa non capit.
Ubi. Haud male salutem dicis: sed tu peri potius,
Siquidem pereundum est alteri.
Ille. At tu imprimis peris, Ubique, si me consulis:
Ego tecum non possum valere amplius,
Sequar ad interitum. Nunquid esuris?
Ubi. Quid rogas? numnam fame perire cupis?
Ille. Malo saturitate. *Ubi.* Credo; sed fame perit potius
Quisquis Poëtæ servit famelico.
Ille. Quid, qui Amoni misero? Sed quid agitur
Apud vos. *Ubi.* Focus struitur quinque millia
Longus, latus decem stadia. *Ille.* Tu quid ais?
In quem usum? *Ubi.* Ad coquendum quicquid terrestrium,
Volatilium, aquatilium gens nominum alit.
Ille. Cui ventri? *Ubi.* Nostro. *Ille.* Credo: nam quam sit capax
Cibi venter, jam totos decem annos scio.
Sed heus tu! quid nobis relinquitis? *Ubi.* Famem.
Ille. Hui, tantùm famem? Cœnam narras miseram.
Ubi. Si quam vis, miseriorem habebis Coquum paratum,
Condum, & OEconomum etiam.
Ille. Habeo gratiam, debeo sane tibi,
Et, quod grati primum est argumentum animi,
Dabo quam possum operam; ut rependam brevissime.
Sed, heus Ubique, quid captatis consilij?
Delere nos miseros vultis funditus?
Ubi. Funditus, ut nullum vestigium nominum
Linquamus: nam nihil aliud estis quàm nomina.
Nos verò, vobis extinctis, alia fingemus
Nova, quæ nobis pariant æternum decus.

Ille.

Ille. Contra naturam mihi sapere videmini:
Nam sublato Poëta quis amores canet?
Aut quis amore amicam placabit, aut tollet laudibus?
Ubi. Nos id videbimus, id vestra nihil refert.
Ille. Vide etiam nequicquam & serò pœniteat:
Nam multa facimus temerè quæ infecta esse volumus,
Quando infecta esse possunt nullo modo.
Ubi. Vos mortuos, nunquam eritis, quando nos velimus vivere.
Ille. At nos adhuc vivimus, vobisque mortuis
Vivemus; facilius est nomini sine verbo,
Quam Verbo sine nomine vivere.
Habemus firmas copias, regem invicto animo,
Qui Amonem non pluris quam muscam facit.
Ego te, Ubique, brevi nusquam fecero.
Ubi. Magnifica verò verba. *Ille.* Nos verbis verba linquimus;
Vos datis verba, nos autem verbera.
Ubi. Passiva scilicet. *Ille.* Activa, Activa senties.
Ubi. Heus, heus Ille, unum te volo. *Ille.* Die quid est.
Ubi. Abi citò & suspende te, ne peteas in prælio.
Ille. Non convenit, nec mihi vacat ad eam operam,
Tu, si cupis, vaco tibi & tuo heto, habetis paratum carnificem.

ACTUS IV. SCENA IV.

Amo. Edepol. Ubique.

Amo. NOn me latet, Milites, verba virtutem non addere,
Neque oratione fieri fortes, quos facere genuit ti-
Sed de virtute vestra nihil dubito, (mides:
Ea mihi spectata est saepe jam diu, scio
Quàm fortes & fidi sitis. De vestris ut dicam hostibus,
Diversa est ex diversis gentibus hominum colluvies.
Pronominibus vanis, Interjectionibus timidis,
Præpositionibus vanidis, & Nominibus inanibus,
Animis inter se incertis, & voluntate ambigua,
Vos contrà, unius gentis cives, quibus idem est animus
Et inutile, quibus vita & mors communis,
Patria una, unus Imperator, periculum unum, una salus,
At unam oportet esse voluntatem, unam ad pericula
Ferenda, superanda, alacritatem semper in proeliis,

Metus periculum, audacia salutem fert. Pergite
Atque imbelles hostes, servos vestros, qui in Dominos
Arma capiunt sceletata, sternite, fundite,
Vultum vestrum, mihi credite nunquam ferent.
Gloria, victoria, res & spes sita sunt in manibus.
Audenti decus, timenti proponitur dedecus.
Æd. Ita me *Castor* & *Pollux*; ita *Juno* servet & *Jupiter*;
Ut ego hodie nominum manipulos fugabo ad Tartarum,
Et in Cocyto amne submergam miseros.
Ubi. De nobis jubeo esse securum, junge mihi, Edo, servũ tuum,
Tibi nominum turmas omnes solus edam.
Amo. Novi equidem virtutem satis esse vestram. Tu Ædepol,
Instrue. Vide tu, Ubique, quid hostes rerum gerant: (aciem
Ego post principium signum dabo omnibus.

ACTUS IV. *SCENA V.*

Ubique. Edo. Sum. Ille.

Ubi. HAud stultè sapit qui quis ante cavet quàm doleat:
Nam non satis periculis objicimur.
Soli, tam longe ante legiones. Si quid mali
Nobis acciderit, nescis quantum Respublica
Damni ferat. Extincta edendi facultate perimus fame,
Et me sublato perit etiam, qui tibi fidelem navet operam.
Edo. Providè sane ego mihi videro, tu si libet
Solus peri; sed heus, unum est neglectum nimis
A nobis, sumus hic soli sine viatico,
Periculum est ne hic in montibus pereamus fame.
Ubi. Istuc nihil est pericli, huic ego malo
Subveni satis, nunquam sum ventris tam negligens:
Meo satis ventri habeo quod sufficiat,
Tibi, qui nihil aliud facis quàm edis, nunquam deest
Quod edas, sed heus tu, vide quam sim condus optimus.
Edo. Et promus etiam. *Ubi.* Promo mihi non tibi.
Tu me, quam scite edam, vide. *Edo.* Utrique id sufficeret,
Me si non permittis simul edere, fugiam ne tu quid edas.
Sed quid hoc hominis qui fugit ab exercitu?
Hac tu serva, ego illi me objiciam.
Heus tu bone vir! quis tu es, aut quo fugis à prælio?

Sum. Ego Sum, si nescis, nil pudet nomen profiteri meum:
Sed tu qui non aliud es quàm Edo, quid tibi mecum?
Aut cur tibi respondeam quorsum abeam?
Ubi. Quia sic est tibi tum, aut respondeas aut morere.
Sum. Ne Hercules quidem contra duos, malo respondere
Bis quam mori semel. Magna mihi affinitas
Cum Nominibus Substantivis, his subsum solis,
Nec his sublatis est quidquam cui subsum aliud;
Ego hæc & me perire non possum pati:
Ideo fugio in commune ut consulam.
Ubi. Quid ais omnium? tibi id licere impunè putas?
Sum. Si quid est, quod dem vobis, finite ad Substantiva
Ut transeam, & quod edatis abunde dabo.
Ubi. Tu ut Substantiva des nobis transfuga,
Dentibus quæ sunt destinata nostris? *Ille.* Quid
Hominum? quid hoc? paratæ mensæ? præda hæc destinata mihi,
Vos Substantiva esurite, ut, ego hæc interea edam.
Ubi. Tu Edo, serva hunc magnâ diligentiâ,
Liber captivus avis fere consimilis est,
Semel fugiendi si data est occasio,
Satis erit, nunquam post illum possis prendere
Sum. Si non est, quod dem vobis, mene vultis ut dem in pedes?
Edo. Si dederis, erit exemplò mihi quod dem tibi.
Sum. Avis me fere consimilem faciam.
Edo. Ita ut dicis, nam si saxis, te in caveam dabo.
Sum. Satis est verborum, quid vultis me inanem dare?
Quid vis malo quàm perire, *Edo.* Sine me precium
Hoc ferre Ubique, homo es, socius es. *Ubi.* Sino.
Edo. Quis es inanis, neque alieni quod des habes,
Quid mihi de tuo ob libertatem largiri lubet?
Sum. Ego tibi Præsentis Indicativi mei largiar
Tres personas: Es, est, estis; Imperativi duas
Formas: Es, esto; este, estote. Secundi modi
Imperfectum totum, ut pro ederem & cæteris
Dicas impunè, essem, esses, & cætera.
Edo. Adde Infinitivum esse, & liber esto. *Sum.* Addo. Vale.
Memento te jam id quod ego dedi nihilominus esse meum.
Ubi. Hem! mensa vacua est, perimus misere miseri.

Quid

Quid hoc (malum !) rei est ? quod nos odium perdiderit ?
Edo. Miror sanè, nemo hic homo fuit; sed quis tibi
Venter tam capax qui tantum tam citò consumeret.
Ubi. Actum hodie de me est, sed poténe
Drachmam unam mihi dare quam cras tibi reddam ?
Edo. Vix, herclè, opinor, si me opponam pignori :
Sed quid de drachma facere vis ? *Ubi.* Restem volò emere.
Edo. Quamobrem ? *Ubi.* Qui me faciam pensilem.
Certum est jam de me supplicium sumere,
Qui tantum bolum amiserim è faucibus,
Hoc flagitium non me sinam ut impunè feram.
Edo. Quis mihi drachmam reddet si dederim ?
Tu; si ita certum est ? Per me pende, & peri.
Ego ne drachma mihi simul pereat cavero.
Jam ventum est in verum periculum famis.
Ego ad meos redeo. *Ubi.* Et ego me suspendam paululum,
Saltem dum hæc à me abscedat ægrimonia.

ACTUS IV. SCENA VI.

Simul. Priscianus.

Sim. AD te venio, spem, salutem, consilium, auxilium expetens.
Pris. Neque pol consilij locum habeo, neque auxilij copiam.
Sed isthuc quidnam est ? *Sim.* Nisi tu & collegæ succurritis,
Actum est de Grãmatica. *Pris.* Quid ais de Grãmatica ?
Sim. De Grammaticâ dico, tantæ tempestates litium
Ortæ sunt subitò inter Poëtam & Amonem,
Ut nil nisi de bello cogitent,
Et moliantur interitus alter alterius.
Ego ut gratiam restituerem feci officium,
Mea tam parum potuit apud illos oratio,
Ut jam ventum ad manus putem.
Pris. Me miserum! quid ego audio? nunquid verum prædicas?
Sim. Verum prædico, & ipse audivi quod dixi singulis;
Sed surdis cecini; laterem lavi, Poëta erat æquior.
Amo minatus est mihi malum. *Pris.* Perimus penitus,
Sed cur cesso collegas convocare meos
Ut huic subito subveniamus malo?

ACTUS V. SCENA I.

Priſcianus. Diomedes. Donatus. Servius. Simul.

HEus Diomede, & te Servi, & te Donate volo.
Veſtra intereſt, veſtra res agitur. Nunquid
Audiviſtis iſtius? ad me venit Simul,
Vir probus & prudens, & rei Grammaticæ amans,
Is ait inter Verbum, & Nomen ſimultates maximas
Recens natas, quæ Grammaticam peſſundabunt,
Niſi nos maturè occuramus malo;
Feciſſe ſe officium: adijſſe ſingulos,
Compellaſſe, mónuiſſe, oraſſe, ut meminerint
Quorſum pertineret arma civilia:
Non magis commoviſſe, quàm ſi eſſent lapides:
Rem ſpectare ad prælium: jam ventum eſſe ad manus.
Metum eſſe, ne ſuccurramus ſerò nimis.
Dio. Itáne deſipiunt? Itáne deſæviunt Principes?
Eóne proceſſerunt vecordiæ, uno die ut perdant
Tot ſeculorum labores? *Serv.* Pereant illi potius.
Dio. Quid eſt, Simul? unde orta eſt contentio?
Sim. Ex vino nata eſt, unde omnia ferè mala:
Neque Bacchæ bacchantur in Bacchanalibus
Furioſiùs, quàm iſti de principatu inter cyathos
Rixabantur, & poſt cyathos digladiabantur:
Verbum ſuum, Nomen ſuum eſſe orationis imperium
Aſſerebat: ſed lenioribus ſtudijs.
Verbum contendit prodere à ſe nomina:
Nomen verba à Nominativis ſuis.
Hinc ad jurgia ventum eſt, inde ad convitia,
Et quæcunque mala, ira atque offenſus animus
In eos ſolet, quibus ſuccenſet, vomere.
Tandem diſceſſum, & ſævè omnia alter alteri
Minantur, interdúmque interſtum
Alter alterius. Poſt illa nihil pro ſanis egerunt.
Ego imprimis Poëtam adij, & eò tandem perpuli,
Ut ſibi, ſuiſque proſpiceret laboribus.
Amo vero nihil audiebat æqui, nihil
Niſi cædem & ſanguinem ſpirabat, & mihi

Omnia, ni tacerem, minatus est malè malis,
Don. Hoc gliscit, hoc jam serpit latiùs malum,
Nisi maturè occuramus, perimus funditus:
Quid censetis? quid primum, fratres, facietis?
Dio. In summis periculis summo opus est consilio,
Deliberandum est diu, quod statuendum est semel,
Ubi corrigendi minima copia,
Ibi peccandi maxima licentia.
Periculum toti Grammaticæ imminet provinciæ,
Id cavendum ne accersamus, dum nitimur
Amoliri malum: qui non prudenter consulit,
Sæpè incurrit imprudens in contrarium.
Est demandatum nobis à Mercurio,
Literarum & linguarum præside,
Non Grammaticæ imperium, sed judicium:
Esse judices jussit litium omnium,
Aliena reddere Dominis: suum
Cuique. Non sunt nobis arma, aut opes,
Quibus rebelles cegamus in ordinem.
Duo relicta sunt tantùm remedia:
Primum si nobis recta consulentibus
Parere suâ sponte, sine vi velint:
Alterum, si id nequimus, ut Mercurium
Accersamus, qui hanc nobis dedit provinciam.
Serv. Sapienter tu quidem, Diomede, ut omnia.
Primum, de nobis faciamus periculum,
Ut non defuisse Mercurius videat
Nos officio nostro. *Don.* Rectè consulitis,
Eamus, & præcones mittamus citò,
Qui imperata ad eos intrepidè ferant.

ACTUS V. *SCENA II.*

Quamvis. Tamen. Præcones.

ATrox sane adimus periculum, metuendum malum
A malis, qui in se sæviunt, nequeunt nobis parere.
Tam. Si Principis iram timent, nobis nullam audent injuriam
Intentare. Si non timent: fortis est perite
Ut pareas ei, cui non parere summum est flagitium.

Qui Principi patet suo, felix si vitae malum,
Felix etiam quamvis impingat malo:
Illum fortuna fidis commendat posteris.
Quam. Ergo ascendamus suggestum, tu ex scriptis recita
Mandata judicum: ego magnis laboribus,
Quæ, tu subjicis aurito decantabo populo.
Oies, Oies, Oies, audite mandata quæ ferimus.
Mercurius, Jovis summi filius, Deorum munere
Eloquentiæ & artium Deus, Verbo & Nomini
Grammatices Satrapis salutem. Quando nobis data
Grammaticæ provincia fuit, totam divisimus
In octo partes ad tollendum discordiæ semina.
Pax in principio, quam voluimus, aliquamdiu stetit.
Tandem cœptum (quæ est ingeniorum dissensio
Studentium sibi, non Reip.) de jure partium
Quæri. Nos ad illam accersiti controversiam,
Res quia erat multiplex, & nobis abesse à consilio
Deorum non licuit, peritos dedimus Judices,
Qui de litibus illis cognoscerent, atque suis
Sententijs æternùm regerent: Priscianum,
Diomedem, Servium, Donatum; qui communicato consilio
Totum illud extingueret incendium: nunc iterum
Audimus in majores flammas erumpere, insurgere
Nomen in Verbum, Verbúmque in Nomen acerbis odijs,
De principatu contendere Grammaticæ, & interitum
Alterius alterum moliri, quare præcipimus,
Ut, nostro edicto audito, qui Grammatices incolunt
Fines, ab armis omnes discedant, & ad judices
Omnes suas lites referant, & controversias:
Qui secùs faxit, aquâ, & igni interdicimus Grammaticæ,
Nomini & Verbo seorsum præcipimus;
Ut se statim sistant ad tribunal Judicum;
Ut, se, suáque illis omnia permittant. Si non parent,
Nos expectent contumaciæ suæ severos vindices.

ACTUS V. SCENA III.

Amo. Adepol. Ubique. Simul.

AUdivis, Populares, mandata Mercurij;
Hoc me persequi non licet odium.

Nefas Mercurio nobis resistere,
Ille Dominus, ille Imperator Provinciæ
Nostræ: illi parendum, si volumus esse aliquid.
Et nunc cùm rem mecum altiùs reputo,
Stultè à nobis factum est, solus Simul sapuit.
Ille mihi verum decantavit, si vero essent patulæ
Aures; mihi nunc fidum spreviſſe consilium,
Post miseram meorum cladem, pœnitet.
Nunc certum est parere imperio,
Et judicum sententijs me submittere.
Ah, vehe mens in utramque partem nimis fui,
Semper ego aut amore nimio aut odio feror,
Vos arma ponite, & mecum ad iter accingimini.

ACTUS V. *SCENA IV.*

Fors. Poëta. Ego.

Fors. HEm Poëta! dum tuas partes sequimur
Quò redacti sumus? Cum fortuna tam infortunata
Ut præter Nominativum & Vocativum superſit nihil: (sit,
Quid vulgo putas accidisse Nominibus?
Po. Rem perditam nostram & afflictam graviter video:
Siccine miseros à tam miseris nos perire hostibus?
Convocate manipulos, redintegrate prælium,
Aciem instruite, classicum canite, hostes fundite.
Non redibo dum vincam, aut perdam quod est reliquum
Fortunæ. *Ego.* Ne pergas, mi Rex, moneo,
Dum ex prælio nos recipimus ad forensem lapidem,
Præcones sortè, cernimus, accurrimus, nam confluxerat
Eò turba hominum. Ibi voce maxima
Quamvis, & Tamen edicunt verbis Mercurij,
Ut omnes discedant ab armis; dicunt
Ad tribunal Judicumrte, & Amonem. Suis
Amo edixit, ut armis positis, se ad Judices
Sequerentur. Tibi cavendum sedulò,
Ne Judicum animos occupet homo
Ad favorem, & gratiam natus, & in tuum caput
Hanc fabam cudat; túque immeritò
Damneris. *Po.* Quid ego audio?

Siccine

Illéne ut animos Judicum occupet?
Sequimini ut nostram defendamus innocentiam.

ACTUS V. SCENA V.

Prisciānus. Diomedes. Servius. Donatus. Fors. Poëta. Amo.

Pri. FOs, quia cladem te accepisse video, dic Nominum
Et verborũ cladẽ; nam quæ Fortunæ perpetua comes
Es, omnium te fortunas nosse est necesse. Fo. Faciam libenter;
Nam, adjunctis mihi sociorum turmis aliquot,
Ipsa prodeo ante signa, ut levi prælio
Tentarem hostem, erat in æquo campo pugnæ locus.
A dextris fuit fossa, lapicidinam fuisse puto;
In ea furtim hostes sex cohortes occultaverant,
Nos prætergressi involamus in obvios.
Illi, ut erant viribus, numero, & armis pares,
Fortiter impetum nostrum sustinuere,
Interea qui in insidijs erant, à tergo nos adorti
Metum injecerunt non parvum, alij trepidare discursu aliõ,
Alij fugam cogitare, re subita perculsi:
Ego omnes circumire; appellare singulos;
Meminerint virtutis pristinæ; plus esse periculi
In fuga; divideremus se in duas acies;
Utriusque agminis impetum exciperent fortiter:
Illi imperata faciunt, atrox pugna utrinque fit,
Virtute & vi pro se quisque nititur: feritur, ferit,
Pellit, pellitur: occidit, occiditur: hic clamat, gemit
Ille vitam exhalans ultimam; ego omnes circumvolo,
Omnibus dum adsum, absum mihi, cunctósque perdo meos
Casus, præter Nominativum & Vocativum, qui se clam è pe-
Surripuere, etiam Sponte, dum paratiùs, Impete (riculo
Violentius, Astu callidius, Jussu imperiosius,
Permissu negligentius, Promptu, Natu, Noctu, Diu
Imprudentius agunt, omnes amittunt casus reliquos,
Item Preces dum precatur, opitulatur Opis.
Succurrit vicis, Nominativum, Vocativum, Dativum misere
Amittunt singulares. Suppetiæ etiam suppetias
Dum fert suis, reliqua perdidit: insicias verò,
Nisi verbum Eo in fidem recepisset suam, penitus

Periisset,

Periſſet. Tandem utriſque labore, & certamine
Fatigatis, ad ſuos reditur. Poëta Nil, & Nihil
Fas & Nefas, nomina in *E* & in *I*, Numeros
A tribus ad centum, perperus damnavit caſuum
Varietate ob ceſſationem in pugna. Hæc in prælio
Illo miſero. Tandem Poëta univerſas copias
Promovet, hoc idem hoſtis ferox facit:
Ventúmque ad manus ultimas eſt.
Magna utrinque perturbatio, fit ſtrepitus ingens,
Rauci clangor æris æthera verberat,
Virorum clamor, armorum fragor, equorum fremitus,
Curruum ſtridor boat, cœlum remugit, tellus gemit,
Recuſſum duplicant montes ſonum.
Nomina quæ in Primâ acie ſteterunt,
Aut dum inſtant, ſingularem, aut, dum fugiunt,
Pluralem numerum amiſerunt. In quibus Leguminum
Et metallorum nomina, & quæcunque modo aut pondere
Metimur, Subſtantiva ab Adjectivis, atque Propria
Ferè omnia Pluralem amiſerunt Numerum,
Ut ne Deorum quidem ſit parſum Nominibus:
Genitivos & Dativos & Ablativos Plurales Declinatio
Quinta perdidit, præter Rem, Faciem, Aciémque Diem.
Nec verborum clades minor: Præteritum
Perfectum, ejúſque totam ſobolem
Paſſiva perdidere: Neutra, ut Doleo, Valeo, Sedeo
Voce in *R* privata ſunt: Vergo, Gliſco, Fatiſco, Ambigo,
Polleo, Nideorum Inceptivis in Sco Præteritum
Perdidere: vocem in *O* Deponentia,
Et Communia amiſerunt: verbum item Facio, quo non aliud
Eſt magis activum, Paſſivum perdidit. Impersonalia
Multa ſunt facta, amiſſis præter tertiam, omnibus
Perſonis. Tertius modus, nimio imperandi ſtudio,
Præter futurum reliqua perdidit tempora,
Ac ſummatim, ſi ſingula ſingulorum recenſeam
Damna, dies me prius deficeret quam oratio.
Ser. O inſignem dementiam! O inſanam vecordiam!
O flagitium non ferendum! Quid collegæ facimus?
Siccine ſceleratos homines rem publicam perdere?

Siccine ſudores & labores noſtros corrumpere ?
Dio. Iram compeſce, Servi, nil magis obeſt judicio.
Eſt hoc (fateor) grave peccatum, ſed non corrigitur
Furor furore : nobis videndum, ne dum malo
Occurrimus, in curramus malo.
Tu ergo, Amo, quæ te dementia, inſania eò perpulit,
Ut rem tuam ſic affligeres ? *Amo.* Peccatum à me graviter :
Ego me, meáque omnia veſtris ſubmitto ſententijs,
De me, & in me quod libet, ſtatuite : ego, ut poſſum, feram.
Ser. Mereris ſanè grave ſupplicium. *Do.* Sanè graviſſimum.
Dio. Satis res pes ſe habet ſupplicij : uterque ſtultitiæ
Suæ pœnas luit acerbas ſatis. Poenam audio
Fuiſſe mitiorem. *Po.* Peccatum à me quoque, fateor,
Nimis : peccati noxam excuſat, non tollit, levitas :
Dio. Habemus confitentes reos : quid velimus aliud ?
Qui ſuæ luit imprudentiæ pœnas, ſatis luit
Ad prudentiam : quidquid ultra eſt, ad vindictam pertinet ;
Quæ à nobis debet abeſſe longiſſimè, ut communibus
Amicis. *Priſ.* Rectè Diomede. Sed ut hujus perpetua
Maneant mali veſtigia : ne quid audeant temerè
Poſthac. *Dio.* Sanè neque, ſi volumus,
Integrum eſt nobis corrigere,
Satis res Grammatica accepit vulnerum ad memoriam rei
Æternam. Sed videamus an hæc quovis modo
Poſſint ſanari. De Metallorum nominibus
Et Leguminum ſtatuamus ut numero careant,
Ne numerus ſit illis neceſſarius. *Do.* Remedium
Sanè ingenioſum. Id vultis Collegæ ? *Col.* Volumus.
Priſ. De rebus etiam ſtatuamus Proprijs,
Ut pluralicareant, ut nomina numero
Plurali deſtituta videantur. *Col.* Et illud placet :
Niſi unum nomen rebus detur pluribus. Ut Cæſares,
Fabricios, Scipiones, plures appellare liceat.
Sed Præteritorum Paſſivorum jactura graviſſima.
Quod huic morbo, Priſciane, invenias remedium ?
Priſ. Ut hæc ex verbo *ſum* componamus, & Participijs
Paſſivis. *Col.* Peritus hercle, & ingenioſus es Medicus.
Sit hoc autem in legibus adſcriptum. Sed quod remedium...

Verbis

Verbis Neutris adhibes, quæ vocem in *OR* perdiderunt à
Priſ. Hæc facilius curavero. Nam, cùm quod præponitur
Verbis in *R*, verbis in *O* ſubſternitur,
Statuamus ne verba in *O* ullos regant caſus,
Qui Paſſivis ſuis præponi nequeant;
Forménque paſſiva illarum perſonarum tantum quas poterunt
Sibi ſubſternere: ut, quia vitam vivere, & curſum currere,
Dicimus, dicamus vita vivitur, & curſus curritur.
Dio. Nihil potuit rectius, aut melius conſuli.
Dignus Priſcianus, qui ſolus rei præſit Grammaticæ.
Priſ. Quæ perſonas amiſerunt miſera impersonalia
Subſternent ſibi caſus, quæ præcederent,
Contenta tertiâ tantum ſingulari ſine ſuppoſito.
Dicamúſque pro *Ego miſereo, tu miſeres, ille miſeret*, &c.
Me, te, illum miſeret, &c.
Et pro *Placeo, places, placet; mihi, tibi, ſibi placet,*
Nobis, vobis, illis placet.
Do. Quando tam facile curas omnia,
Inceptivis in Sco adhibe remedium.
Priſ. Quando illa ſuum amiſerunt Præteritum,
In ejus locum Primitivi ſubſtituant;
Ut ab *Erubeſco, erubui*; à *reſipiſco, reſipui.*
Do. Perge de ijs quæ amiſerunt vocem in *O* ſtatuere.
Priſ. Paſſivam ſignificationem perdant Deponentia:
Quorum alia ſunt Activa, Neutra alia.
Activum & Paſſivum uſum tenebunt Communia;
Ut, quod duobus finibus ſignârunt, nunc uno ſignificent.
De Facio neſcio quid faciam: niſi vultis novum
Fingere paſſivum. Id ſi placet ſit Fio. *Col.* Perplacet.
Priſ. Nunc quod reliquum eſt cladis, id funeſti mali
Perpetuum ſit monumentum in Verbis Anomalis,
Et Nominibus Heteroclitis; ut qui Grammaticam
Poſthac attingent, funeſtum hoc bellum perpetuò
Execrentur. *Ser.* Sed unum eſt, Judices clariſſimi,
Quod vos ſubmonitos volo. Multa è nominibus,
Priuſquam adierint funeſtum prælium, duplicem
Induiſſe formam: ut, ſi hæc occiderit, illa evaderet.
Cujus generis Tignus, Tignum; Baculus, Baculum;

Balneus,

Balneus, Balneum, Menda, Mendum; Clypeus, Clypeum,
Et hujus generis infinita alia:
Alia sociorum mortuorum eripuisse exuvias;
Neutra Singularia, Fœmininorum Pluralia.
Ut Balnem, Epulum, Nundinum, Balneæ, Epulæ, Nundinæ.
Masculina Neutrorum; ut Sibilus, Jocus, Locus,
Sibila, Loca, Joca. Nominativos duplices alia
Induisse, uno contenta Genere; Vomis, vomer,
Gibbus, Gibber; Cinis, Ciner; atque Cucumer, Cucumis.
Quædam Secundæ: Laurus, Domus, Quercus,
Pinus, Ficus, Cornus, Colus, Penus,
Ad Quartam Declinationem defeciſſe. Vas
Tertiæ, Jugerum Secundæ, Declinationem pro arbitrio
Mutare: tantam eſſe rapiendi & furandi libidinem;
Ut ipſe Jupiter alienos Caſus invaſerit,
Metúſque ſit, ne furto plena ſint omnia.
Dio. Eſt hoc ſane perniciosiſſimum: ſed nos id viderimus,
Ne ſerpat longius. Quæ [illegible] ſorte belli nunc tenet
Quiſque, non poſſumus ſi[illegible]uria illi eripere.
In poſterum, ut ſuo quiſque v[illegible], cavebimus.
Te vero, verborum Rex, & te N[illegible]num,
Perpetuam volumus colere amicitiam.
Et, ne quid poſtea peccetis, ſtatuimus.
Ut verbum nudum ſit ſine nomine,
Nomen ſine verbo, otioſum: faciatíſque ſimul
Senſum plenum, & orationem ſplendidam:
Vivatíſque concordiâ, diſcordiâ moriamini.
Po. Etſi mihi damni plurimum illatum immeritò puto,
Vobis certum eſt parére. *Amo.* Nec mihi repugnare integrũ eſt.
Priſ. Negotium hoc perplexius intus tranſigetur.

PLAUDITE.

FINIS.

[illegible] LIBRARY